

uredil v celoto. Ta knjiga je najboljša informacija za ruske razmere, pisana na podlagi globokega znanja, resnega opazovanja in treznega premišljevanja. To ni delo površnega časnikarja ali popotnika, ampak premišljevanje globokega mislitelja. Nedavno je izšla ta knjiga po poljsko pod naslovom: »U epoki mesyanizma«.

Temeljite in aktualne članke je pisal v »Moskovski eženedeljik«, katerega je izdajal v Moskvi knez Evgen Trubeckoj. Razni njegovi članki so pa raztreseni po različnih poljskih in ruskih pa tudi tujih časnikih in časopisih. Mnogo njegovih spisov so prinesli: »Razsvjet«, katerega je izdajal knez Uhtomski, »Svidetel«, Przegľad polski«, »Swiat słowianski«, »Czas«, »Głos narodu«, »Hochland«, »Demain« itd. Prostor nam ne pripušča, da bi tu analizirali vsaj nekatere teh člankov in podali njihovo vsebino, dasiravno bi bilo zanimivo in bi odprlo marsikomu pogled na novo in večinoma še neznano polje.

Profesor Zdziechowski je odkril in odkriva zahodu Rusijo, na drugi strani pa posreduje med zahodom in izbranimi, plemenitejšimi osebami sodobne Rusije. To je ena njegovih zaslug. Druga pa, da je zopet dvignil med Poljaki slovansko zastavo in pričel iskati in navezavati vezi med poljskim narodom in zahodnim slovanstvom. V tem oziru je njegovo ime ne samo med Poljaki, ampak tudi med drugimi Slovani postalo neke vrste simbol.

Profesor Zdziechowski se pa ni omejil izključno na delovanje s peresom in se ni zaprl v učenjaško sobo. Morda še večje važnosti in večjega uspeha je bilo njegovo osebno delovanje. Nastopal je na raznih slovanskih shodih, zlasti pa iskal neprestano osebnih zvez po vsem slovanskem svetu, od Peterburga do Dubrovnika. V tem oziru je on pač edini med Slovani in brez dvoma ga ni moža, ki bi imel toliko osebnih zvez in stikov z najraznovrstnejšimi osebami. Te zveze in ti stiki pa pri njem niso mrtvi in brezplodni in osebne prijetnosti ne išče v njih.

Omenil sem že, da je delovanje profesorja Zdziechowskega tesno zvezano z dvema idejama, ki sta igrali in igrata med poljskim narodom veliko vlogo in sta takorekoč rdeča nit, ki se vleče skoz celo poljsko zgodovino in življenje: poljska mesianska ideja in poljsko slovnofilstvo. Ako bi hotel popolnoma predstaviti delovanje profesorja Zdziechowskega, napisati bi moral obširno razpravo o zanimivem predmetu poljskega mesianizma. Morda

se dobi za to pozneje druga prilika.

Istotako, ako bi hotel predstaviti nastope profesorja Zdziechowskega na raznih slovanskih shodih, bi bilo treba napisati popolno zgodovino teh shodov. Za sedaj pa naj služi teh nekoliko vrstic, s katerimi sem hotel Slovincem predstaviti moža, ki je tako široko znan po vsem slovanskem svetu.

NADŠKOF
ADAM SAPIEHA.

SLOVO.

Zložil Jos. Lovrenčič.

Vlak brzi preko južne ravni,
v srcu žalostne misli zorijo
zadnje besede:
adijo, adijo!...

Utrgal sem jih, dozorele v bolesti,
vrgel jih zarji večerni v prgišče,
da jih raztroši ob stezi in cesti,
koder v stopinjah spomine dekle moje išče.

V srce ji padejo,
žalost slovesa ji vkradejo
razcvetene
v ognjene plamene:
Vrnilo me bo hrepenenje brezmejno —
do smrti srce domovine je žejno!

